A BIZOTTSÁG (EU) 2017/1592 HATÁROZATA

(2017. május 15.)

a köztulajdonban álló vízkészletek vízenergia-termelés céljából való felhasználásának meghosszabbítása érdekében Portugália által végrehajtott SA.35429 – 2017/C (korábbi 2013/NN) számú intézkedésről

(az értesítés a C(2017) 3110. számú dokumentummal történt)

(Csak a portugál nyelvű szöveg hiteles)

(EGT-vonatkozású szöveg)

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 108. cikke (2) bekezdésének első albekezdésére,

tekintettel az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásra és különösen annak 62. cikke (1) bekezdésének a) pontjára,

miután a Szerződés 108. cikkének (2) bekezdése értelmében felhívta az érdekelt feleket észrevételeik megtételére, és tekintettel ezen észrevételekre,

mivel:

1. AZ ELJÁRÁS

(1) 2012. szeptember 18-án a Bizottsághoz magánszemélyek által benyújtott panasz érkezett az EDP – Energias de Portugal S.A. [1] (a továbbiakban: EDP) részére Portugália által nyújtott, egyrészt a portugáliai átállási költségekre, másrészt a köztulajdonban álló vízkészletek vízenergia-termelés céljából való felhasználásának meghosszabbítására nyújtott, állítólag jogellenes állami támogatásról.

(2) A Bizottság 2012. október 30-án továbbította a panaszt Portugáliának, emellett kiegészítő információkat kért, amelyeket Portugália a 2013. január 8-án kelt levélben nyújtott be. 2013. január 25-én értekezletre került sor a portugál hatóságokkal. Portugália 2013. március 7-én további információkat nyújtott be.

(3) 2013. szeptember 18-án az Európai Bizottság levelet küldött Portugáliának, hogy a Szerződés 108. cikkének (2) bekezdésében foglalt eljárás szerint értesítse arról a határozatáról, hogy csak a köztulajdonban álló vízkészletek vízenergia-termelés céljából való felhasználásának meghosszabbítása vonatkozásában indítja meg a hivatalos vizsgálati eljárást.

(4) A Bizottsághoz 2013. október 21-én érkeztek be Portugália észrevételei, és az észrevételeknek megfelelően 2014. január 29-én helyesbítés elfogadására került sor.

(5) A hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló bizottsági határozatot [2] (a továbbiakban: az eljárás megindításáról szóló határozat) 2014. április 16-án közzétették az *Európai Unió Hivatalos Lapjában*.

(6) 2014 májusában harmadik felektől érkeztek észrevételek a Bizottsághoz.

(7) Portugália 2014. július 3-án küldte meg a harmadik felek által eljuttatott észrevételekre adott válaszát.

(8) A Bizottság 2016. április 15-i levelében további információkat kért. Portugália 2016. augusztus 19-én küldte meg válaszát.

(9) Ez a határozat lezárja az EUMSZ 108. cikke alapján megindított hivatalos vizsgálati eljárást. A határozat nem tér ki az intézkedés más uniós jogszabályi rendelkezéseknek – például az EUMSZ 106. cikkén alapuló uniós közbeszerzési szabályoknak, illetve az EUMSZ 102. cikkén alapuló trösztellenes szabályoknak – való megfelelésére.

---

[1] Korábbi neve 2004-ig „Electricidade de Portugal”.

[2] SA.35429 (2013/C) (korábbi 2012/CP) számú állami támogatás – A köztulajdonban álló vízkészletek vízenergia-termelés céljából való felhasználásának meghosszabbítása – Felhívás észrevételek benyújtására az Európai Unió működéséről szóló szerződés 108. cikkének (2) bekezdése értelmében (HL C 117., 2014.4.16., 113. o.).

2. AZ INTÉZKEDÉS LEÍRÁSA

2.1. A portugál energiapiac

(10) A portugál villamosenergia-piac 2007-ben történt liberalizációja előtt a Portugáliában termelt villamos energiát nem közvetlenül a piacon értékesítették, hanem azt a villamosenergia-hálózat állami üzemeltetője, a Rede Elétrica Nacional, S.A. (a továbbiakban: REN) szerezte be hosszú távú villamosenergia-vásárlási megállapodások alapján. E villamosenergia-vásárlási megállapodások szerint a REN köteles volt arra, hogy engedélyezett termelőktől, pontosan a meghatározott költségtételeket fedező garantált áron, garantált ideig – konkrétan 2027-ig — garantált mennyiségű villamos energiát vásároljon.

2.2. Az átállási költségekről szóló határozat

(11) A 2003/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv ([1]) végrehajtását követően Portugália úgy határozott, hogy idő előtt felmondja a villamosenergia-vásárlási megállapodásokat, és azokat az átállási költségek ellentételezése céljából juttatott kompenzáció kifizetésével (a szerződéses egyensúly fenntartásának költségeit ellentételező mechanizmussal) váltja fel. A 2004. december 27-i 240/2004. sz. törvényerejű rendelet megállapítja a szerződéses egyensúly fenntartása költségeinek kiszámításához alkalmazandó paramétereket és módszertant.

(12) Portugália az átállási költségekhez kapcsolódó állami támogatások vizsgálati módszertanára vonatkozó iránymutatásokról szóló bizottsági közlemény ([2]) alapján 2004. április 1-jén jelentette be az átállási költségek ellentételezését célzó intézkedést. Ezeket az átállási költségeket az EDP és a REN közötti, 34 erőműre – többek között 27 vízerőműre – vonatkozó villamosenergia-vásárlási megállapodások idő előtti felmondásáért kellett megfizetni a liberalizált piacon végrehajtott korábbi beruházások várható terhére tekintettel. Az átállási költségekről szóló határozat a Tejo Energia és a Turbogas társaságra is vonatkozik. Portugália bejelentette azon szándékát, hogy a Tejo Energia és a Turbogas társaság átállási költségeit is támogatni kívánja. Az intézkedést a tervek szerint a végső villamosenergia-fogyasztók számára névleges teljesítmény alapján kivetett illetékből befolyt bevételből finanszírozták volna.

(13) A Bizottság a három vállalkozás – köztük az inkumbens vállalkozás ([3]) – potenciális veszteségeinek fedezését célzó intézkedést 2004-ben, az N 161/2004. sz., „Átállási költségek Portugáliában” megnevezésű állami támogatásról szóló határozatban ([4]) hagyta jóvá.

(14) Ahogyan az említett határozat megállapítja, az EDP részére 2007 júliusa óta a szerződéses egyensúly fenntartásának költségeiért évente fizetett ellentételezés két részből áll: egy rögzített összetevőből, amely az előzetesen kiszámított maximális éves összeg egy része, valamint egy kiigazítási összetevőből, amely figyelembe veszi a tényleges bevételek és az érintett erőművek költségei közötti, a konszolidált vállalatcsoport – ebben az esetben az EDP – szintjén kiszámított különbség reálértékét. A szerződéses egyensúly fenntartásával járó költségek összege végső kiigazításának kiszámítására 2018 elején, a villamosenergia-vásárlási megállapodás idő előtti felmondását követő 11. évben kerül sor. A végső kiigazítás kiszámítására a 2027 végéig – tehát a bizottsági határozat szerint a szerződéses egyensúly fenntartásának költségeit ellentételező mechanizmus alkalmazásának végéig – prognosztizált bevétel alapján kerül sor.

2.3. A koncessziós időszak meghosszabbítása

(15) Az EDP-nek a vízerőművek vonatkozásában kötött villamosenergia-vásárlási megállapodások felmondására irányuló megállapodása 2005 februárjában, a 240/2004. sz. törvényerejű rendelet elfogadását követően jött létre. A villamosenergia-vásárlási megállapodások felmondására irányuló megállapodás egy olyan záradékot tartalmaz, amely felfüggeszti az egyeztetett felmondást. A záradék a villamosenergia-vásárlási megállapodások felmondását a köztulajdonban álló vízkészletek felhasználására vonatkozó jogtól teszi függővé, legfeljebb a berendezések és műtárgyak élettartamának végéig terjedő időszakra. Az energiatermelő, nevezetesen az EDP elvben ugyanerre az időszakra jogot kapott a köztulajdonban álló vízkészletek felhasználására.

(16) A 2005. december 29-i 58/2005. sz. portugál vízügyi törvény és a vízkészletek felhasználására vonatkozó szabályozásról szóló, 2007. május 31-i 226-A/2007. sz. törvényerejű rendelet értelmében a köztulajdonban álló vízkészletek energiatermelés céljára történő felhasználása koncesszióhoz kötött. A koncessziót megszerző

([1]) Az Európai Parlament és a Tanács 2003/54/EK irányelve (2003. június 26.) a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 96/92/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 176., 2003.7.15., 37. o.).
([2]) A Bizottság 2001. július 26-án fogadta el, és a tagállamoknak a 2001. augusztus 6-i SG(2001) D/290869. sz. levélben továbbította.
([3]) Nevezetesen az EDP, a Tejo Energia és a Turbogas.
([4]) A Bizottság 2004. szeptember 22-i C(2004) 3468 határozata az N 161/2004. számú állami támogatásról, *Átállási költségek Portugáliában* (HL C 250., 2005.10.8., 9. o.).

jogalanyt a jogszabályban meghatározott konkrét eljárások egyike útján kellett kiválasztani. A 240/2004. sz. törvényerejű rendelet és a 226-A/2007. sz. törvényerejű rendelet értelmében a koncesszió végén a koncesszió tárgyát képező tevékenységhez kapcsolódó eszközök díjmentesen visszaszállnak az államra. Ha azonban a koncessziót megszerző jogalany a koncesszió átruházója által engedélyezett, nem amortizált és nem amortizálható beruházásokat hajtott végre, az állam visszafizetheti a maradványértéket, vagy az eszközök amortizálásához szükséges fennmaradó időre, de 75 évnél semmiképpen sem hosszabb időre meghosszabbíthatja a koncesszió időtartamát. ([1])

2.4. **A vízerőművekre vonatkozó koncessziók meghosszabbításának értéke**

(17) Portugália három tanulmányt készített, amelyek részletesen bemutatják a 2007-ben végrehajtott meghosszabbításból fakadó lehetséges gazdasági érték kiszámítását. A tanulmányok főbb eredményei a következők voltak:

a) a REN a koncesszió meghosszabbításának az értékét 1 672 millió EUR-ra becsüli az EDP által bejelentetett súlyozott átlagos tőkeköltségnek (WACC) megfelelő, 6,6 %-os egyetlen diszkontráta alapján.

b) A Caixa Banco de Investimento a következő két diszkontráta alapján 650 millió EUR és 750 millió EUR közötti értéket becsül: a villamosenergia-vásárlási megállapodások 4,57 %-on diszkontált maradványértéke, amely a 15 év futamidejű államkötvények 4,05 %-os hozamát 50 bázisponttal meghaladó árrésből fakad; továbbá a hasonló európai közüzemi vállalkozások tőke- és kockázati költségének becsléséből közvetett módon származtatott adatok felhasználásával, egy tőkeeszköz-árazási modell alapján 7,72 %-os súlyozott átlagos tőkeköltséggel diszkontált szabad pénzforgalom.

c) A Credit Suisse First Boston (a továbbiakban: CSFB) 50 EUR/MWh feltételezett villamosenergia-árból kiindulva 704 millió EUR értéket becsül a súlyozott átlagos tőkeköltség esetében 7,89 %-os, a maradványérték esetében pedig 4,55 %-os diszkontráta alapján. A súlyozott átlagos tőkeköltség mértéke – a Caixa Banco de Investimento becsléséhez hasonlóan – a hasonló európai közüzemi vállalkozások tőke- és kockázati költségéből közvetett módon származtatott adatokkal feltöltött tőkeeszköz-árazási modellen alapul.

(18) A 226-A/2007. sz. törvényerejű rendelet jogi támogatást nyújtott a villamosenergia-vásárlási megállapodások felfüggesztő záradékaihoz azáltal, hogy meghosszabbította a 240/2004. sz. törvényerejű rendelet nyomán villamosenergia-vásárlási megállapodás hatálya alól kikerült EDP által üzemeltetett vízerőművek köztulajdonban álló vízkészletek felhasználására vonatkozó jogának fennállási időtartamát.

(19) A 226-A/2007. sz. törvényerejű rendelet 91. cikkének (6) bekezdése értelmében a villamosenergia-termelőkre (ténylegesen az EDP-re) való jogátruházás a gazdasági és pénzügyi egyensúlyt tükröző összeg megfizetésének a függvénye volt. Ahogyan a 226-A/2007. sz. törvényerejű rendelet 92. cikkének (1) bekezdése meghatározza, ez az összeg minden egyes erőmű esetében az üzemeltetésnek a meghosszabbított időtartam végéig pénzforgalomban kifejezett piaci értéke, valamint a beruházásnak a villamosenergia-vásárlási megállapodásban megállapított, és az ár mindkét összetevője esetében megfelelő diszkontrátával diszkontált maradványértéke közötti különbségnek felelt meg. Ez a rendelkezés lehetővé tette, hogy az ügylet pénzügyi szempontból ne egyetlen beruházásnak minősüljön, mivel a következők diszkontálására eltérő kamatláb használatos:

a) (az EDP részére fizetendő) maradványérték;

b) az EDP számára az érintett vízerőművek által termelt villamos energia későbbi értékesítése révén felhalmozódó (az EDP – és végső soron a fogyasztók – által Portugáliának fizetendő) szabad pénzforgalom.

(20) A 226-A/2007. sz. törvényerejű rendelet rendelkezéseinek megfelelően az EDP 759 millió EUR összeget fizetett a portugál államnak mind a 27 vízerőműre vonatkozó koncesszió meghosszabbításának gazdasági és pénzügyi egyensúlyáért járó ellenértékként. Ez a számadat tartalmazza a vízkészletekre kivetett adókulcsnak megfelelő 55 millió EUR összeget. Következésképp az EDP által megfizetett ellenérték nettó összege 704 millió EUR volt.

2.5. **A panasz**

(21) A 2012 szeptemberében beérkezett panasz azt állította, hogy Portugália az EDP-nek a belső piaccal összeegyeztethetetlen, jogellenes állami támogatást nyújtott, amely az alábbi két különböző intézkedés következménye volt:

a) az átállási költségeknek a villamosenergia-piacok liberalizációját megelőző ellentételezése, amelyet a Bizottság az N 161/2004. sz., „Átállási költségek Portugáliában” megnevezésű állami támogatásról szóló határozatában

([1]) A portugál hatóságok kifejtették, hogy a portugál jogszabályok már az ágazat liberalizációja előtt rendelkeztek arról az elvről, hogy a nem amortizált beruházásokat ellentételezni kell akkor, amikor az érintett eszközök a koncesszió végén visszaszállnak az államra.

hagyott jóvá (a (12) preambulumbekezdésben foglaltak szerint ([1])): a panaszos azzal érvel, hogy a bizottsági határozat elfogadása óta megváltozott körülmények miatt, valamint az átállási költségekhez kapcsolódó állami támogatások vizsgálati módszertanáról szóló bizottsági közleményben ([2]) foglalt feltételekhez képest tapasztalható következetlenség miatt a 2004-ben jóváhagyott támogatás már nem egyeztethető össze az uniós állami támogatási szabályokkal;

b) az EDP által Portugáliának 2007-ben fizetett alacsony ár a köztulajdonban álló vízkészletek vízenergia-termelés céljából való felhasználására vonatkozó joggal kapcsolatos koncessziók időtartamának nyilvános pályázati eljárás nélküli meghosszabbításáért, ezáltal az EDP javára az államnak bevételei estek ki.

2.6. **Az eljárás megindításáról szóló határozat**

(22) A Bizottság az eljárás megindításáról szóló határozatban megcáfolta a panasznak az átállási költségek ellentételezésével kapcsolatos részét, és megállapította, hogy nem indokolt az a kijelentés, hogy a támogatás már nem egyeztethető össze a belső piaccal.

(23) A Bizottságnak azonban kétségei merültek fel a vízkészletek felhasználására vonatkozó szabályozás végrehajtása során az EDP-nek nyújtott esetleges állami támogatással kapcsolatban. A Bizottság az eljárás megindításáról szóló határozatában előzetesen megállapította, hogy az EDP által a köztulajdonban álló vízkészletek felhasználására vonatkozó jog meghosszabbításáért a 226-A/2007. sz. törvényerejű rendelet végrehajtása során fizetett ellenérték feltételezetten alacsony összege, amennyiben megerősítésre kerül, az EDP-t a jelek szerint szelektív gazdasági előnyhöz juttatta.

(24) Ami az összeegyeztethetőséget illeti, a Bizottság abban a szakaszban nem tárt fel az EDP-nek nyújtott esetleges állami támogatás belső piaccal való összeegyeztethetőségére vonatkozó, megfelelő jogalapot.

2.6.1. *Pályázati eljárás hiánya*

(25) Először is a Bizottság megjegyezte, hogy a köztulajdonban álló vízkészletek felhasználásának koncesszió keretében, piacon nyújtott szolgáltatás üzemeltetése céljából történő odaítélése nem feltétlenül jár gazdasági előnnyel a kedvezményezett számára, amennyiben a koncessziót nyílt és megkülönböztetésmentes, elegendő számú érdekelt gazdasági szereplő részvételével zajló pályázati eljárás eredményeképpen ítélik oda. Jelen esetben azonban a villamosenergia-vásárlási megállapodások felmondására irányuló megállapodások ténylegesen, átlagosan mintegy 25 évvel meghosszabbították az érintett erőművek pályázati eljárás nélküli üzemeltetésére vonatkozó, az EDP-t megillető kizárólagos jogot. A pályázati eljárás megszervezését a REN és az EDP közötti 27 villamosenergia-vásárlási megállapodás felmondására irányuló megállapodások felfüggesztő záradéka tulajdonképpen kizárta.

(26) Az erőműveknek a portugál piacon szerzett jelentős részesedésére (27 %), az EDP-nek a portugál villamosenergia-termelési és nagykereskedelmi villamosenergia-ellátási piacon elfoglalt pozíciójára (55 %), valamint a vízerőművek villamosenergia-termelési portfólión belüli sajátos érdekére tekintettel a Bizottság úgy ítélte meg, hogy az említett felfüggesztő záradékok tartósan piaclezárási effektust vonhattak maguk után olyan leendő versenytársak számára, amelyek nyílt pályázati eljárás keretében ajánlatot nyújthattak volna be. Ezért az EDP számára jogtalan gazdasági előny keletkezhetett volna abban az esetben, ha a pályázati eljárás magasabb árat eredményezett volna, mint az EDP által fizetett ár, az e vállalkozásnak fizetendő maradványértéket nem számítva.

2.6.2. *Az ügyleti ár becsléséhez felhasznált, alátámasztó gazdasági tanulmányok*

(27) Másodszor, a Bizottság az eljárás megindításáról szóló határozatában úgy ítélte meg, hogy a pályázati eljárás hiányában adódó második legjobb megoldás a portugál hatóságok és az EDP közötti, a szokásos piaci feltételek szerint lebonyolított tárgyalás lehetett volna. A piaci szereplőként eljáró Portugália célja az lett volna, hogy a koncesszióba adott közjavak legmagasabb megtérülését érje el. E megközelítés alkalmazásával az EDP-vel folytatott tárgyalást egy 2007-ben elvégzett, Portugália számára legkedvezőbbnek bizonyult értékelés – azaz a REN által javasolt értékelés – alátámasztotta volna. ([3])

(28) Az eljárás megindításáról szóló határozat (44) preambulumbekezdésében foglaltak szerint Portugália beleegyezett a végleges árba, amely a REN által becsült árnak megközelítőleg a felét tette ki. Amennyiben a REN által javasolt értékelés lett volna a legpontosabb, valószínűtlennek tűnik, hogy az állam az EDP-vel folytatott tárgyalással piaci szereplőként járt volna el.

([1]) A Bizottság 2004. szeptember 22-i C(2004) 3468 határozata az N 161/2004. számú állami támogatásról, *Átállási költségek Portugáliában* (HL C 250., 2005.10.8., 9. o.).
([2]) A Bizottság 2001. július 26-án fogadta el, és a tagállamoknak a 2001. augusztus 6-i SG(2001) D/290869. sz. levélben továbbította.
([3]) Lásd az eljárás megindításáról szóló határozat (16) preambulumbekezdését.

2.6.3. *Az ügyleti ár meghatározásához alkalmazott pénzügyi módszertan*

(29) Harmadszor, további kétségek merültek fel az ügyleti ár meghatározásához alkalmazott pénzügyi módszertannal kapcsolatban. A 226-A/2007. sz. törvényerejű rendeletben meghatározott módszertan szorosan a Caixa Banco de Investimento által előterjesztett megközelítést követi, amely két diszkontrátát alkalmaz. ([1])

(30) A Bizottság kifejezésre juttatta azzal kapcsolatos kétségeit, hogy a REN javaslata szerinti, kizárólag az EDP tőkeköltségén alapuló, ugyanazon diszkontráta alkalmazásának mellőzése gazdasági előnnyel járhat az EDP számára. A Bizottság megjegyezte, hogy amennyiben a maradványérték és a szabad pénzforgalom diszkontálásához alkalmazott diszkontráta valamely európai villamosenergia-termelő jellemző tőkeköltségén alapuló mértékű súlyozott átlagos tőkeköltség (7,55 %) lett volna, az EDP-nek 1 340 millió EUR-t, azaz az EDP által ténylegesen kifizetett összegnél 581 millió EUR-val többet kellett volna fizetnie.

(31) A Bizottság ezért az eljárás megindításáról szóló határozatában úgy ítélte meg, hogy a portugál hatóságok azon döntése figyelembevételével, hogy más versenytársak előtt megnyitott pályázati eljárás helyett inkább – kizárólag az EDP előnyben részesítésével – meghosszabbítják a koncessziókat, az EDP tényleges súlyozott átlagos tőkeköltségén alapuló diszkontráta alkalmazása helyénvalóbb lett volna a saját és valós tőkeköltsége kifejezésére. A REN beszámolója szerint az EDP tényleges súlyozott átlagos tőkeköltsége 2007-ben 6,6 % volt, ezért helyénvaló lehet ennek az értéknek az alkalmazása, mint a 7,55 % alkalmazása. Így a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy megállapítható az EDP számára biztosított jogtalan gazdasági előny.

3. **AZ ÉRDEKELT FELEK ÉSZREVÉTELEI**

(32) A hivatalos vizsgálati eljárás során a Bizottsághoz a panaszosoktól és az EDP-től érkeztek be észrevételek.

(33) A panaszosok úgy ítélték meg, hogy az EDP a koncessziók meghosszabbítása révén állami támogatásban részesült. Szerintük az intézkedés kiesett bevételek ellentételezését jelenti.

(34) Az EDP a 2014. május 19-én kelt válaszában ezzel ellentétben úgy ítélte meg, hogy az intézkedés nem minősül állami támogatásnak. Először is az EDP azzal érvel, hogy nem szerzett gazdasági előnyt azáltal, hogy 2007-ben elismerést nyert a villamosenergia-vásárlási megállapodások hatálya alá tartozó 27 vízerőmű berendezéseinek hasznos élettartama végéig a köztulajdonban álló vízkészletek felhasználására vonatkozó jog, tekintettel arra, hogy ezt a jogot szokásos piaci feltételek mellett biztosították.

(35) Az EDP szerint a gazdasági előny fennállása kizárható, ha az állam a nyílt piacon szokásos piaci feltételek szerint lebonyolított ügyletben magáneladóként jár el, és arra törekszik, hogy a legjobb árat érje el az eszközért.

(36) Az EDP azt állítja, hogy akkor jogosult a vízerőművek maradványértékére, ha a villamosenergia-vásárlási megállapodások az erőművek hasznos élettartamának vége előtt szűnnek meg. Ezért az állam számára nem jelentett gazdaságilag életképes alternatívát, hogy vízkészletekre irányuló újabb koncessziók odaítélése érdekében 2007-ben nyilvános pályázati eljárást indítson.

(37) Az EDP úgy ítéli meg, hogy amennyiben az állam arra törekedett volna, hogy a független tanulmányokban felmerült értékeknél magasabb értéket érjen el, az EDP úgy döntött volna, hogy nem hosszabbítja meg a vízkészletek felhasználására vonatkozó jogot, és azonnal megkapta volna az erőművek maradványértékét, ahogyan arra jogosult volt.

(38) Ezenfelül az EDP úgy ítéli meg, hogy a koncessziók meghosszabbításának gazdasági értékéről szóló REN-tanulmány nem megfelelő gazdasági és pénzügyi feltételezéseket tartalmaz, amelyek számottevően csökkentik a jogok értékét, ami azt jelenti, hogy az EDP sosem fogadta volna el a tanulmány megállapításait egy „kétoldalú tárgyaláshoz".

(39) Az EDP ezért azzal érvel, hogy a koncessziók értékének objektív értékelési módszertanon alapuló, egyoldalú megállapítása elegendő a gazdasági előny fennállásának elkerüléséhez.

(40) Másodszor, az EDP azzal érvel, hogy a 226-A/2007. sz. törvényerejű rendeletben megállapított módszertan objektív, és a gazdasági számítás általánosan elfogadott elvein alapul. A módszertan alkalmazása lehetővé teszi az ellentételezés koherens, igazolható és nem önkényes kiszámítását.

([1]) Lásd az eljárás megindításáról szóló határozat (16) preambulumbekezdését.

(41) Ami az egyes erőművek pénzügyi mozgásaihoz alkalmazandó, megfelelő diszkontrátákat illeti, a Caixa Banco de Investimento és a CSFB egyaránt arra a következtetésre jut, hogy az erőművek maradványértékére alkalmazott diszkontrátának tükröznie kell az értékben rejlő szerződéses kockázatot. Az EDP rámutat, hogy mivel az összes villamosenergia-vásárlási megállapodás 1995-ben lépett hatályba, azok már feljogosították az EDP-t arra, hogy megkapja a REN-től az erőmű maradványértékét abban az esetben, ha a szerződéseknek a lejárati dátumuk előtt meg kell szűnniük. Ha az EDP nem lett volna érdekelt a köztulajdonban álló vízkészletek felhasználására vonatkozó jogának a meghosszabbításában, következésképp minden egyes villamosenergia-vásárlási megállapodás lejárati dátumakor megkapta volna a maradványértéket a REN-től.

(42) Ezenfelül az EDP kifejti, hogy a vízerőművek maradványértéke, amelynek a visszatartására jogosult, tulajdonképpen a villamosenergia-vásárlási megállapodások 1995. évi hatálybalépésétől kezdődően az állammal szemben – a REN közvetítésével – fennálló hitele. A REN a portugál állam által ellenőrzött vállalkozás. A kötelezettségei elmulasztásának kockázatát ezért az állam adósságkockázatához kell társítani. Az EDP arra a következtetésre jut, hogy a kérdéses érték aktualizálására szolgáló megfelelő diszkontrátának ezért csak az említett kötelezettségnek a REN általi elmulasztásához kapcsolódó kockázatot kell figyelembe vennie.

4. PORTUGÁLIA ÉSZREVÉTELEI ÉS VÁLASZAI

(43) Portugália küldött választ az érdekelt felek észrevételeire, de az átállási költségek kérdésére összpontosított, amellyel kapcsolatban a Bizottságnak nem merültek fel kétségei.

(44) A Bizottság 2016 áprilisában további tájékoztatást kért Portugáliától. Portugália 2016. április 16-án válaszolt, és jogilag pontosította a 240/2004. sz. törvényerejű rendelet rendelkezéseit és a koncessziós szerződések mellékleteit.

5. AZ INTÉZKEDÉS ÉRTÉKELÉSE

5.1. Támogatás megléte

(45) A Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „a belső piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet”.

(46) Az állami támogatás esetleges fennállásának megállapítása érdekében a Bizottságnak meg kell vizsgálnia, hogy a vizsgált intézkedés esetében teljesülnek-e a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdésében foglalt halmozott feltételek (azaz az állami források átruházása és az államnak való betudhatóság, a szelektív előny, a verseny potenciális torzulása és az Unión belüli kereskedelemre gyakorolt hatás).

5.1.1. *Az államnak való betudhatóság*

(47) Ami az államnak való betudhatóságot illeti, olyan esetekben, ha valamely hatóság előnyben részesíti a kedvezményezettet, az intézkedés a meghatározásánál fogva az államnak betudható.

(48) A REN koncesszióját megszerző alárendelt jogalanyként eljáró EDP-nek a köztulajdonban álló vízkészletek vízenergia-termelés céljából való felhasználására vonatkozó joga a vízkészletek felhasználására vonatkozó szabályozásról szóló 226-A/2007. sz. törvényerejű rendelet végrehajtásából fakad. E törvényerejű rendelet rendelkezései azokat a szabályokat is megállapítják, amelyeket az államnak az EDP által a meghosszabbítás gazdasági előnyeiért járó ellenértékként teljesített kifizetés esetében kell követnie. A 226-A/2007. sz. törvényerejű rendelet a portugál hatóságok által elfogadott és kihirdetett állami jogi aktus. Következésképp az abban esetlegesen foglalt támogatási intézkedések a Portugál Köztársaságnak lennének betudhatóak.

5.1.2. *Állami források*

(49) Ami az állami forrássá minősítést illeti, állami hatáskörbe tartozó területek igénybevételére vagy használatára vonatkozó hozzáférés biztosítása, illetve speciális vagy kizárólagos jogok megfelelő díjazás nélküli odaítélése állami bevételekről való lemondást jelenthet. ([1])

([1]) Lásd az európai uniós állami támogatási szabályoknak az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásának ellentételezésére való alkalmazásáról szóló bizottsági közlemény (HL C 8., 2012.1.11., 4. o.) 33. pontját, amely a Bíróság C-462/99. sz., *Connect Austria Gesellschaft für Telekommunikation GmbH* kontra *Telekom-Control-Kommission, és Mobilkom Austria AG* ügyben 2003. május 22-én hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2003:297) 92. és 93. pontjára, valamint az Elsőfokú Bíróság T 475/04. sz., *Bouygues és Bouygues Télécom SA* kontra *Bizottság* ügyben 2007. július 4-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2007:196) 101., 104., 105. és 111. pontjára hivatkozik.

(50) Az 58/2005. sz. portugál vízügyi törvény és a 226-A/2007. sz. törvényerejű rendelet értelmében a Portugália területén belüli vízkészletek a portugál állam tulajdonát képezik, és azok nem kerülhetnek magántulajdonba, és természetes vagy jogi személyek tulajdonát sem képezhetik. Következésképp a köztulajdonban álló vízkészletek felhasználásából származó gazdasági előnyöket elvileg a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése értelmében vett állami forrásból nyújtják.

(51) Az immateriális értékű természeti erőforrások, például a víz vagy a levegő szükségesek, és néha létfontosságúak lehetnek az állampolgárok számára. Ha azonban a kiaknázásuk nem piacképes és/vagy a felhasználásukhoz nem társul gazdasági érték, ezek az erőforrások nem feltétlenül jelentik a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése szerinti gazdasági előny társításának eszközét, és mentesülnek az állami forrássá minősítés alól. Ebben az esetben az intézkedés az állami hatáskörbe tartozó területek részét képező vízkészletek felhasználására való jogosultság biztosításából áll. Az ügyleti ár létezése azt jelzi, hogy e jogosultságnak gazdasági értéket tulajdonítanak. Ezért a Bizottság arra a következtetésre jut, hogy az intézkedés állami forrásokkal jár.

(52) A 2000/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv ([1]) 9. cikke megállapítja a vízszolgáltatások megtérülésének elvét, megállapítja továbbá, hogy a vízzel kapcsolatos árpolitikának megfelelő késztetést kell biztosítania a vízhasználók számára a vízkészletek hatékony felhasználásához, és többek között az iparnak megfelelő hozzájárulást kell biztosítania. Ezek az uniós jogi rendelkezések elismerik a víz különböző felhasználásának gazdasági értékét. Ezenfelül a 226-A/2007. sz. törvényerejű rendelet 91. cikke mindenesetre azt is kimondja, hogy a köztulajdonban álló vízkészletek villamosenergia-termelés céljára történő felhasználása a portugál jog értelmében gazdasági, számszerűsíthető és piacképes értéket képvisel.

(53) Következésképp úgy tűnik, hogy a REN koncesszióját megszerző alárendelt jogalanyként eljáró EDP-nek a köztulajdonban álló vízkészletek vízenergia-termelés céljából való felhasználására vonatkozó, a 226-A/2007. sz. törvényerejű rendeletben foglalt joga a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése értelmében vett állami forrásokat foglal magában.

5.1.3. *Az előny hiánya*

(54) Egy ügylet piaci feltételeknek való megfelelése általánosan elfogadott, szabványos értékelési módszertan alapján határozható meg. ([2]) Ennek a módszertannak rendelkezésre álló objektív, ellenőrizhető és megbízható adatokon kell alapulnia, ([3]) amelyeknek kellően részletesnek kell lenniük és az ügyletre vonatkozó döntés időpontjában fennálló gazdasági helyzetet kell tükrözniük, figyelembe véve a kockázat mértékét és a jövőre vonatkozó elvárásokat. ([4])

(55) A Bizottság az eljárás megindításáról szóló határozatában felvetette azzal kapcsolatos kétségeit, hogy a 2007-ben értékelt koncessziók meghosszabbításának gazdasági értékelését a két összetevőjében alkalmazott különböző diszkontráták, a nem amortizált eszközök maradványértéke és a vízerőművek üzemeltetéséből generált szabad pénzforgalom alkalmazása miatt alulbecsülték.

(56) A 2007-ben becsült hosszabbítási ár 704 millió EUR volt (55 millió EUR összegű adóvisszavonást nem számítva), és két összetevőből állt. Először is a vízerőművek 2020–2044 közötti időszak ([5]) alatti üzemeltetésével generált, diszkontált szabad pénzforgalomból (2007-re vonatkoztatott diszkontáláskor 2 115 millió EUR) állt. Másodszor, a maradványérték (2007-re vonatkoztatott diszkontáláskor 1 356 millió EUR) 2007. évi nettó jelenértékéből állt. Megjegyzendő, hogy az EDP jogosult lett volna ezen eszközök értékének visszafizettetésére, amennyiben Portugália úgy döntött volna, hogy nem az EDP-nek ítéli oda a koncesszió meghosszabbítását.

(57) A Bizottság megkérdőjelezte, hogy módszertani szempontból mennyire elfogadható a nem amortizált eszközök maradványértékére alacsonyabb diszkontálási tényező alkalmazása. ([6])

(58) Annak kifejezése érdekében, hogy a vízerőmű üzemeltetéséhez használt, nem amortizált eszközöknek az értéke 2020-ban ismert, és ennélfogva kevésbé bizonytalan lesz, mivel azokra a portugál állam által ellenőrzött

([1]) A vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról szóló, 2000. október 23-i 2000/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 327., 2000.12.22., 1. o.).

([2]) Lásd a Törvényszék T-366/00. sz., *Scott* kontra *Bizottság* ügyben 2007. március 29-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2007:99) 134. pontját, valamint a Bíróság C-239/09. sz., *Seydaland Vereinigte Agrarbetriebe* ügyben 2010. december 16-án hozott ítéletének (ECLI:EU:C:2010:778) 39. pontját.

([3]) Lásd a Törvényszék T-274/01. sz., *Valmont Nederland BV* kontra *Bizottság* ügyben 2004. szeptember 16-án hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2004:266) 71. pontját.

([4]) Lásd a Törvényszék T-366/00. sz., *Scott* kontra *Bizottság* ügyben 2007. március 29-én hozott ítéletének (ECLI:EU:T:2007:99) 158. pontját.

([5]) 2020 a villamosenergia-vásárlási megállapodások, illetve az ügyletben érintett 27 vízerőmű átállási költsége ellentételezési időszaka átlagos záróévének felel meg. 2044 a 27 vízerőmű koncessziója meghosszabbítási időszakának végét jelentő átlagos dátumnak felel meg.

([6]) Lásd az eljárás megindításáról szóló határozat (51) preambulumbekezdését.

jogalanyokkal szerződtek, a bankok a pénzforgalomra alkalmazott súlyozott átlagos tőkeköltségnél alacsonyabb diszkontrátát, azaz 50–80 bpp árréssel megnövelt kockázatmentes rátát alkalmazott (kb. 4,6 %-ot, szemben a súlyozott átlagos tőkeköltségre alkalmazott 7,8 %-kal). Az alacsonyabb diszkontráta alkalmazása növeli a maradványérték nettó jelenértékét és csökkenti a hosszabbítási árat. Tekintettel arra, hogy a maradványértéket nem ugyanazok a gazdasági bizonytalansági tényezők érintik, mint a szabad pénzforgalmat, megállapítható, hogy a kamatmentes ráta alkalmazása indokolt.

(59) Másrészt a (2020 és 2044 közötti időszakban átlagosan generált) szabad pénzforgalom nettó jelenértékének becslése megfelel a piaci gyakorlatnak. Ezt a liberalizált piacon jelentkező magasabb működési kockázat, az Ibériai-félsziget villamosenergia-piacának ([1]) megvalósítása, az integráltabb európai energiapiac fejlesztése indokolja, ami a készpénzgenerálás tekintetében összességében több bizonytalansággal jár. Ezért a súlyozott átlagos tőkeköltségnek a diszkontált pénzforgalomra való alkalmazása indokolt.

(60) A súlyozott átlagos tőkeköltség értékelését a Caixa Banco de Investimento és a CSFB összehasonlító megközelítés (hasonló ágazatokban tevékenykedő hasonló szereplők) és alulról építkező megközelítés (a súlyozott átlagos tőkeköltségnek a Bloombergtől szerzett nyilvános adatok felhasználásával történő újraszámítása) ötvözésével végezte. A súlyozott átlagos tőkeköltség a Caixa Banco de Investimento becslése szerint 7,72 %, a CSFB becslése szerint pedig 7,88 % volt. Ez a megközelítés a piaci gyakorlatot tükrözi, és összhangban van a Bizottság által más ügyekben ([2]) már megerősített, hasonló megközelítésekkel.

(61) A Bizottság kétségeket vetett fel azzal kapcsolatban is, hogy a REN – az átvitelirendszer-üzemeltető – által a hosszabbítási ár értékeléséhez alkalmazott magasabb árat (1 672 millió EUR) eredményező módszertan nem tekinthető a két pénzügyi intézmény által elvégzett értékeléseknél kielégítőbb módszertannak. ([3])

(62) A REN által javasolt módszertan azonban nem a piaci gyakorlatot jelenti. A javasolt hosszabbítási ár a következő okok miatt nem vehető figyelembe:

a) a REN a maradványértékre és a szabad pénzforgalomra egyetlen diszkontrátát alkalmazott. Ez a diszkontráta azt feltételezi, hogy a súlyozott átlagos tőkeköltséget az EDP súlyozott átlagos tőkeköltsége (6,6 %) adja. A súlyozott átlagos tőkeköltségnek azonban tükröznie kell egy adott ország adott ágazatában érintett befektetői testület által megkövetelt jövedelmezőséget. A súlyozott átlagos tőkeköltségek kiszámítása általában összehasonlító megközelítés (hasonló piaci szereplők súlyozott átlagos tőkeköltsége) és alulról építkező megközelítés alapján is történik, a súlyozott átlagos tőkeköltség (béta, piaci kockázati prémium) minden egyes összetevőjének konkrét becslésével, amelyet a tanulmányban nem végeztek el. Ezért úgy tűnik, hogy a REN módszere nem a piacon általánosan alkalmazott standard módszertant alkalmazza.

b) A portugál hatóságok ráadásul nem használhatták fel a REN értékelését, mivel az nem volt független. A portugál jogi keret szerint a koncesszió értékét a jelen ügyben két független intézmény, a CSFB és a Caixa Banco de Investimento által végzett értékelés alapján kellett meghatározni, és ezen intézmények értékelését felhasználták a hosszabbítási ár értékének megállapításához. Ahogyan a fentiekből kiderül, a CSFB és a Caixa Banco de Investimento által készített értékelés megfelelő módszertant alkalmazott. A Bizottság nem talál olyan indokot, amely alapján ezek az értékelések nem megfelelőnek minősülnének a koncessziók meghosszabbítási időszak alatti piaci értékének megállapításához.

(63) Következésképp megfelelő elemzést követően a Portugália által a hosszabbítási ár értékeléséhez alkalmazott módszertan kielégítőnek tekinthető.

(64) Pályázati eljárás esetén Portugáliának ki kellett volna fizetnie az EDP részére a villamosenergia-vásárlási megállapodások szerinti koncessziós időszak végén (2020-ban) nem amortizált eszközök összegét. Másodszor, a hosszabbítási ár 50 EUR/MWh villamosenergia-ár feltételezésén alapul. Hangsúlyozandó, hogy az átállási költségek ugyanezen időszakban értékelt ellentételezése 36 EUR/MWh becslésen alapult. A hosszabbítási ár kiszámításához e feltételezés figyelembevétele esetén Portugália negatív árat (nettó jelenértéken kifejezve – 15,4 millió EUR-t) vállalt volna. Ezért az árra vonatkozó feltételezések az átállási költségekről szóló határozatban alkalmazott feltételezésekhez képest kedvezőbbek a portugál állam számára, és mindkét pénzügyi intézménynek a hosszabbítási árra vonatkozó értékelés során figyelembe vett konzervatív megközelítését tükrözik.

([1]) Az Ibériai-félsziget villamosenergia-piacát (MIBEL) az Ibériai-félsziget villamosenergia-piacáról szóló, a Portugál Köztársaság és a Spanyol Köztársaság között létrejött nemzetközi megállapodás határozta meg. A MIBEL-t egy Spanyolországban elfogadott jogszabálysorozattal (például a 2006. június 30-i ITC/2129/2006. sz. rendelttel) és egy Portugáliában elfogadott jogszabálysorozattal (például a 2006. június 26-i 643/2006. sz. rendelettel) hajtották végre.

([2]) Lásd például: Állami támogatás – Magyarország – SA.38454 (2015/C)(ex 2015/N) – A Paksi Atomerőműnek nyújtott lehetséges támogatás – Felhívás észrevételek benyújtására az EUMSZ 108. cikkének (2) bekezdése értelmében (HL C 8., 2016.1.12., 2. o.), valamint a T-319/12. és T-321/12. sz., *Spanyolország és Ciudad de la Luz* kontra *Bizottság* egyesített ügyekben hozott ítélet (ECLI:EU:T:2014:604) 40. pontja és a T-233/99. és T-228/99. sz., *Westdeutsche Landesbank Girozentrale és Land Nordrhein-Westfalen* kontra *Bizottság* egyesített ügyekben hozott ítélet (ECLI:EU:T:2003:57) 245. pontja.

([3]) Lásd az eljárás megindításáról szóló határozat (48)–(51) preambulumbekezdését.

6. **KÖVETKEZTETÉS**

(65) A Bizottság ezért arra a következtetésre jut, hogy az EDP-t a vízerőművek üzemeltetéséért 704 millió EUR ár megfizetése ellenében meghosszabbított időtartamra feljogosító intézkedés nem felel meg a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdésében foglalt összes halmozott feltételnek, és ezért nem minősül állami támogatásnak,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

A Portugália által az EDP – Energias de Portugal, S.A. javára a köztulajdonban álló vízkészletek vízenergia-termelés céljából való felhasználásának meghosszabbítása érdekében végrehajtott intézkedés az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikkének (1) bekezdése értelmében nem minősül állami támogatásnak.

2. cikk

E határozat címzettje a Portugál Köztársaság.

Kelt Brüsszelben, 2017. május 15-én.

a Bizottság részéről
Margrethe VESTAGER
a Bizottság tagja